

BLEKINGE TINGSRÄTT
Blekinge tr

DOM
2022-10-25
Meddelad i
KARLSKRONA

Mål nr
T 1748-21

PARTER

Kärande

Tandläkare Christian Wass AB, 556726-7090
Klostergatan 2A
294 31 Sölvesborg

Ställföreträdare: Christian Wass
Adress som bolaget

Ombud: Advokat Björn Attnarsson
Cefyra Advokatbyrå HB
Ö Storgatan 44
291 31 Kristianstad

Svarande

Per RASMUS Willby, 19870325-4071
Sandviksvägen 180-23
294 91 Sölvesborg

Ombud: Advokat Henrik Månsson
Amber Advokater Karlskrona KB
Ronnebygatan 49
371 34 Karlskrona

DOMSLUT

1. Käromålet ogillas.
2. Tandläkare Christian Wass AB ska ersätta Rasmus Willbys rättegångskostnad med 118 360 kr, varav 92 288 kr avser ombudsarvode, jämte ränta på rättegångskostnaderna enligt 6 § räntelagen (1975:635) från dagen för denna dom till dess betalning sker.

Dok.Id 486175

Postadress
Box 319
371 25
KARLSKRONA

Besöksadress
Rådhuset, Stortorget

Telefon
0455-33 54 00
E-post: blekinge.tingsratt@dom.se
www.blekingetingsratt.domstol.se

Telefax
0455-268 58

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

BAKGRUND

Rasmus Willby var under åren 2013 till och med 2020 anställd som tandläkare hos Tandläkare Christian Wass AB. I Rasmus Willbys anställningsavtal fanns en konkurrensklausul. Konkurrensklausulen i Rasmus Willbys anställningsavtal var formulerad enligt följande (dock med Rasmus Willbys vid tiden gällande efternamn).

Om Rasmus Willby inom 12 månader efter avslutad anställning hos Tandläkare Christian Wass AB etablerar sig eller tar anställning vid en konkurrerande privat verksamhet inom en radie av 30 km från Klostergatan 2A i Sölvesborg ålägges Rasmus Willby att betala engångssumma om 300.000kr till Tandläkare Christian Wass AB för beräknade kundförluster. Anställning på Folk tandvårds klinik omfattas ej av denna regel. Om Rasmus Willby avslutar sin anställning under provotiden så gäller inte heller denna regel.

Rasmus Willby avslutade sin anställning hos tandklinik den i maj 2020 och öppnade en vecka senare en egen klinik på en adress ungefärligen 250 m från tandklinik.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Tandläkare Christian Wass AB har yrkat att tingsrätten förpliktar Rasmus Willby att till bolaget betala ett kapitalbelopp om 300 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 11 januari 2021 till dess betalning sker.

Rasmus Willby har bestritt käromålet.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

GRUNDER

Tandläkare Christian Wass AB

Rasmus Willby har med Tandläkare Christian Wass AB ingått ett anställningsavtal med gällande konkurrensklausul att betala 300 000 kr för det fall han bryter mot konkurrensklausulen. Den aktuella klausulen är kopplad till beräknade kundförluster. Rasmus Willby har brutit mot konkurrensklausulen, vilken inte har avtalats bort. Innehållet i klausulen är inte oskäligt. Rasmus Willby har haft betydligt högre lön än genomsnittet och har därför kompenserats för den olägenhet som konkurrensklausulen innebär.

Rasmus Willby

Rasmus Willby har i första hand gjort gällande att Tandläkare Christian Wass AB och Rasmus Willby har en muntlig överenskommelse som innebär att konkurrensklausulen avtalats bort. Överenskommelsen ingicks den 29 juni 2020 och innebar att Rasmus Willby skulle betala 1 000 kr per patient som han övertog från Tandläkare Christian Wass AB.

I andra hand har Rasmus Willby gjort gällande att konkurrensklausulen sträcker sig längre än vad som är skäligt enligt 38 § avtalslagen (1915:218) eftersom den syftar till att begränsa konkurrens. Klausulen är därför inte bindande och Tandläkare Christian Wass AB saknar därför rätt till vite.

UTVECKLING AV TALAN

Tandläkare Christian Wass AB

I bilaga till anställningsavtal daterat och undertecknat av Rasmus Willby och Tandläkare Christian Wass AB den 13 november 2013 fanns en konkurrensklausul. Konkurrensklausulen i avtalet var förknippad med ett engångsbelopp om 300 000 kr som skulle träda i kraft i det fall Rasmus Willby inom ett år efter avslutad anställning hos tandklinikerna skulle öppna, eller ta anställning vid en privat konkurrerande verksamhet inom en

radie av 30 km från tandklinikens verksamhetsplats på Klostergatan 2 A i Sölvesborg. Rasmus Willby accepterade avtalet med tillhörande klausul.

Efter provanställningens slut höjdes Rasmus Willbys lön påtagligt och var till viss del provisionsbaserad. Lönesättningen innebar att Rasmus Willby hade cirka 45 procent högre lön än en tandläkare med motsvarande tjänstgöringsgrad på Folktandvården. Rasmus Willby hade vid anställningstillfället god tid på sig att överväga anställningsavtalet och dess konkurrensklausul. Rasmus Willby hade ingen invändning mot konkurrensklausulen och om han valt att inte acceptera den hade han haft goda möjligheter att få annan tjänst som tandläkare i närområdet.

Det stred inte mot konkurrensklausulen att ta anställning på Folktandvården. Rasmus Willby meddelade den 28 maj 2020 att han skulle lämna sin anställning den 29 juni 2020. Inom en vecka därefter öppnade Rasmus Willby en privat konkurrerande verksamhet i egen regi lokaliserad 250 meter från Tandläkare Christian Wass AB. I samband med igångsättandet av den nya verksamheten bedrevs även en reklamkampanj på orten. Rasmus Willby har på så sätt brutit mot samtliga punkter i det ingångna avtalet angående konkurrerande verksamhet och Tandläkare Christian Wass AB har därför rätt till avtalat vite.

Rasmus Willby

Det är riktigt att Rasmus Willby tidigare var anställd hos Tandläkare Christian Wass AB enligt upprättat anställningsavtal. Det är också korrekt att det finns en bilaga till parternas anställningsavtal och att denna innehåller en konkurrensklausul. Det är däremot inte riktigt att Rasmus Willby haft den lön som tandklinikerna gjort gällande utan denna är överskattad. I tandklinikens uträkning har inte beaktats att avräkning för tjänstepension inte har gjorts. Därtill är tandklinikens uppgifter beräknade utefter en helarbetstid om 2080 timmar/år vilket är kraftigt missvisande.

Tandläkare Christian Wass AB och Rasmus Willby har en muntlig överenskommelse som innebär att konkurrensklausulen satts ur spel. Parterna ingick den 29 juni 2020 ett

muntligt avtal om att Rasmus Willby skulle betala 1 000 kr per patient som överflyttades från tandkliniken till honom samtidigt som konkurrensklausulen då inte skulle gälla. Därutöver skulle Rasmus Willby få kvitta 1 000 kr om någon flyttade från honom till tandkliniken. Överenskommelsen skulle löpa i ett år. Rasmus Willby har i enlighet med överenskommelsen övertagit 81 patienter från Tandläkare Christian Wass AB. Rasmus Willby har fått fullmakter från dessa kunder och med dessa som grund inhämtat journalerna och kopior på samtliga fullmakter har överlämnats till Tandläkare Christian Wass AB. På detta sätt har avtalsinnehållet ändrats på så sätt att tandkliniken godtagit att Rasmus Willby bedriver verksamhet mot kompensation för övertagna patienter samtidigt som konkurrensklausulen inte gäller. Rasmus Willby särskiljer nya kunder från gamla genom att alla nya kunder har en egen kundnummerserie.

I andra hand är konkurrensklausulen inte bindande enligt 38 § avtalslagen. Tandläkare Christian Wass AB har för att förebygga konkurrens betingat sig av Rasmus Willby att denne inte ska bedriva verksamhet av visst slag eller inte ta anställning hos någon som bedriver sådan verksamhet. Denna utfästelse sträcker sig längre än vad som kan anses skäligt. Vidare är det i det aktuella fallet inte fråga om att skydda bestående kundrelationer där kunderna tillkommit genom aktiv kundbearbetning eller motsvarande från arbetsgivarens sida. Klausulen var dessutom inte föremål för seriösa förhandlingar. Kompensation har inte heller utgått under anställningstiden. Rasmus Willby har inte haft någon företagsledande ställning utan konkurrensklausulen i Rasmus Willbys anställningsavtal syftar enbart till att hålla kvar en arbetstagare med särskilda kunskaper och särskild kompetens. I tandläkaryrket ligger att kunskapen huvudsakligen sitter i tandläkarens egen kompetens och skicklighet och inte i företagshemligheter eller dylikt. Mot bakgrund av detta är den aktuella klausulen oskälig enligt 38 § avtalslagen.

UTREDNING

Christian Wass har hörts under sanningsförsäkran. På kärandens begäran har även vittnesförhör hållits med Gabriella Wass (gift med Christian Wass).

Rasmus Willby har hörts under sanningsförsäkran. På hans begäran har även vittnesförhör hållits med Petter Lindahl.

Rasmus Willby har åberopat en ljudinspelning från ett samtal mellan honom, Christian Wass och Gabriella Wass.

Parterna har även åberopat skriftlig bevisning.

De hördas utsagor samt den skriftliga bevisningen redovisas inte särskilt utan endast i samband med resonemangen i domskälen och då i den utsträckning som tingsrätten anser det nödvändigt.

DOMSKÄL

Utgångspunkter

Det är i målet ostridigt att Rasmus Willby undertecknat ett anställningsavtal innehållande en konkurrensklausul samt att klausulen har det innehåll som framgår under rubriken "Bakgrund". Tingsrätten har att pröva om parterna ingått ett avtal som ersätter konkurrensklausulen och, om så inte är fallet, om klausulen är oskälig och därför inte bindande för Rasmus Willby.

Det är inte bevisat att parterna ingått ett avtal som ersätter konkurrensklausulen

Rasmus Willby har gjort gällande att parterna träffat ett avtal som ersätter den aktuella konkurrensklausulen. Det ankommer på Rasmus Willby att styrka detta.

Tingsrätten konstaterar inledningsvis att det av den i målet åberopade ljudfilen framgår att parterna när de träffades diskuterade ramarna för hur en överenskommelse parterna emellan skulle kunna se ut. Det går emellertid inte att utifrån ljudfilen dra några säkra slutsatser beträffande om ett avtal faktiskt kommit till stånd. Inte heller ger de hördas uppgifter någon ledning i denna fråga. Tingsrätten beaktar härvid att det är fullt möjligt att Rasmus Willby ansett att ett avtal kommit till stånd medan Christian Wass varit av

uppfattningen att så inte varit fallet. Deras respektive uppfattning saknar emellertid avgörande betydelse för tingsrättens bedömning i denna del.

Tingsrätten konstaterar att parternas agerande efter den 29 juni 2020 inte varit sådant att det tyder på parterna ingått något avtal som ersätter konkurrensklausulen. Tvärtom är det klarlagt i målet att Tandläkare Christian Wass AB inte har utställt någon faktura för patienter som övertagits av Rasmus Willby och att Rasmus Willby inte heller självmant har erlagt någon betalning för de patienter som han övertagit. Att Rasmus Willby haft en egen kundserie för patienter som han övertagit från Tandläkare Christian Wass AB saknar härvid enligt tingsrättens mening betydelse. Inte heller utgör den omständigheten att Rasmus Willby hämtat journaler från Tandläkare Christian Wass AB någon omständighet som tyder på ett avtal parterna emellan eftersom det förelegat en skyldighet för Tandläkare Christian Wass AB att utlämna journalerna på begäran till någon som förevisar fullmakt.

Vid en sammantagen bedömning anser därför tingsrätten att Rasmus Willby inte lyckats bevisa att konkurrensklausulen ersatts av något avtal parterna emellan.

Konkurrensklausulen sträcker sig längre än vad som är skäligt och är därför inte bindande

Utgångspunkten i svensk rätt är att en arbetstagare, efter att anställningen har upphört, i princip fritt får bedriva konkurrerande verksamhet med sin tidigare arbetsgivare. Arbetsgivare och arbetstagare kan härvid träffa avtal om konkurrensklausuler, vilka begränsar arbetstagarens möjligheter att efter anställningens upphörande bedriva verksamhet som konkurrerar med arbetsgivarens eller att ta anställning hos någon som bedriver sådan verksamhet.

Av 38 § avtalslagen framgår att en arbetstagare inte är bunden av en konkurrensklausul om denna sträcker sig längre än vad som är skäligt. Vid bedömningen av skäligheten kan ledning hämtas bland annat från 1969 års överenskommelse angående begränsning

av konkurrensklausuler och 2015 års avtal om användning av konkurrensklausuler i anställningsavtal (jfr rättsfallet AD 2015 nr 8).

Prövningen av om en klausul sträcker sig längre än vad som kan anses skäligt innefattar en helhetsbedömning. Vid denna beaktas för det första i vilken utsträckning arbetsgivaren har ett berättigat syfte med konkurrensbegränsningen. Som berättigade syften räknas bland annat att skydda sådant tekniskt eller annat företagsspecifikt kunnande som arbetsgivaren förvärvat eller utvecklat. Även syftet att skydda bestående kundrelationer kan vara godtagbart, särskilt om kunderna tillkommit genom aktiv kundbearbetning eller motsvarande från arbetsgivarens sida. Däremot anses inte syftet att hålla kvar en arbetstagare med särskilda kunskaper och särskild kompetens vara ett berättigat intresse (se AD 2015 nr 8 med där gjorda hänvisningar).

Vid helhetsbedömningen prövas vidare i vilken utsträckning konkurrensklausulen begränsar arbetstagarens möjligheter att som anställd eller egen företagare bedriva yrkesverksamhet. Härvid beaktas sådana omständigheter som omfattningen av den verksamhet som arbetstagaren förbjuds att bedriva och bindningstidens längd. Även de sanktioner som är kopplade till överträdelse av klausulen beaktas.

Därutöver ska bland annat hänsyn tas till om arbetstagaren erhållit någon kompensation under bindningstiden eller om arbetstagarens lön eller anställningsvillkor i övrigt har bestämts med utgångspunkt i de restriktioner som klausulen innebär. Om klausulen endast i marginell utsträckning begränsar arbetstagarens möjlighet att bedriva yrkesverksamhet kan klausulen vara skälig även om någon kompensation inte utgår. Om arbetstagaren förbjuds att inleda konkurrerande verksamhet som egen näringsidkare, men får ta anställning hos en konkurrent, kan det vara en så ingripande begränsning att kompensation behöver vara utlovad. Åtminstone för arbetstagare som realistiskt kan och säger sig vilja starta egen näringsverksamhet, är en sådan restriktion väsentligt betungande. Om konkurrensförbudet i något avseende går längre än att utgöra relativt små begräns-

ningar i konkurrensfriheten under en relativt kort tid, är en utlovad kompensation förmodligen viktig för konkurrensklausulens skälighet (se Domeij, Från anställd till konkurrent, 2016 s. 342).

Av det ovan sagda följer att tingsrätten först ska göra en bedömning av om det överhuvud finns ett berättigat arbetsgivarintresse. Om så är fallet ska tingsrätten pröva om sagda intresse gör sig gällande inom hela konkurrensklausulens omfattning och, om frågan besvaras jakande, att de personliga konsekvenserna för arbetstagaren inte blir orimliga.

Som grund för konkurrensklausulens legitimitet har anförts att den syftar till att skydda kundbortfall. Tingsrätten konstaterar att kundrelationer i och för sig kan utgöra ett berättigat arbetsgivarintresse. Härvid krävs emellertid att det rör sig om kundrelationer som givit insikter om kundens organisation eller personliga relationer med kundens företrädare. Kundrelationer som baseras nästan helt på yrkesskicklighet och/eller personliga kvaliteter utgör emellertid i allmänhet inte något sådant berättigat arbetsgivarintresse som motiverar en konkurrensklausul, härvid kan emellertid även branschpraxis beaktas i viss mån (se till exempel Domeij s. 278 ff).

Det har inte framkommit något som tyder på att Rasmus Willbys erhållna kundrelationer inom ramen för sitt arbete hos Tandläkare Christian Wass AB beror på något annat än yrkesskicklighet och personliga kvaliteter. Redan detta talar med betydande styrka mot att det föreligger ett berättigat arbetsgivarintresse. Det har vidare inte förts någon närmare bevisning kring frågan om det är vanligt förekommande med konkurrensklausuler för privatanställda tandläkare, bortsett från att Petter Lindahl uppgett att han förvisso haft en sådan vid en av sina anställningar. Det går således inte att dra några närmare slutsatser beträffande branschpraxis utifrån parternas bevisning. I doktrin har emellertid anförts att konkurrensklausuler torde vara ovanliga för läkare och tandläkare som arbetar på privatkliniker, bland annat mot bakgrund av att det förefaller etiskt olämpligt att hindra sådan personal från att ”ta med sig” patienter (se Domeij s. 303). Även detta talar

i någon mån mot konkurrensklausulens skälighet. Vid en sammantagen bedömning anser därför tingsrätten mot bakgrund av det ovan sagda att det inte förelegat något berättigat arbetsgivarintresse. Redan av denna anledning sträcker sig den aktuella konkurrensklausulen längre än vad som kan anses skäligt. Käromålet ska därför ogillas.

Även om käromålet ska ogillas redan på den grund att det saknas ett berättigat arbetsgivarintresse konstaterar tingsrätten att även för det fall ett sådant hade förelegat så har det inte framkommit något som med betydande styrka talar för att Rasmus Willby kompensats för konkurrensklausulen. Av den i målet åberopade bevisningen framgår det att det förekommit en förhållandevis stor spridning bland lönenivåerna för privatanställda tandläkare. Mot bakgrund av detta och då inte något särskilt reglerats någon kompensation för klausulen i Rasmus Willbys anställningsavtal anser tingsrätten att det inte kan anses styrkt att Rasmus Willby erhållit någon kompensation för konkurrensklausulen under anställningstiden. Även detta innebär, särskilt mot bakgrund av att den aktuella klausulen under en förhållandevis lång tid utan kompensation fullt ut begränsar Rasmus Willbys möjlighet att ta anställning privat eller öppna egen verksamhet i närområdet, att klausulen sträcker sig längre än vad som kan anses skäligt.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång ska Tandläkare Christian Wass AB ersätta Rasmus Willbys rättegångskostnader. Yrkat belopp är vitsordat. Enligt lag ska ränta utgå på rättegångskostnaderna i enlighet med domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (TR-04)

Överklagande ska ha kommit in till tingsrätten senast den 15 november 2022. Det ska stå i överklagandet att det riktar sig till Arbetsdomstolen.

Håkan Hallstedt

Jens Mjöberg

Peter Edwards

Hur man överklagar

Dom i arbetsvist, tingsrätt

TR-04 (AD)

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Arbetsdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Arbetsdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Arbetsdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Arbetsdomstolen

När överklagandet kommer in till Arbetsdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Arbetsdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.